

tartalmaznak, hanem sok fehérnye (14.19—21.29%) is van bennük, úgy hogy e tekintetben a hússal vetélkednek. Legközelebb Strümpell A. a hüvelyes vetemények lisztjével kísérleteket tévén, azt találta, hogy a véllük gyomorba jutott légenyből (nitrogén) csak 8.2% nem értékesíttetik, tehát csak olyan mennyiség, mint a mennyi

használatlan marad akkor, ha húst eszünk. Strümpell A. ennél fogva beteges eledelül ajánlja a lencselisztet, tejben levesként megfőzve.

Egészséges embernek naponta körülbelül 600 gram lencse elég, hogy szükségletét tápanyagokban fedezze. (D. Archiv f. kl. Med. XVII. köt. 108. l.) B.

N Ö V É N Y T A N.

(Rovatvezető: KLEIN GYULA.)

(10.) A NYÁRI VÁGÁSÚ FÁK KÉRDÉSÉHEZ, a múlt évi szeptemberi és az idei márciusi füzetben megjelent közlemények kiegészítésére, melyekben az volt fejtegetve, hogy a télen vágott fa sokkal inkább ellentáll a rothadásnak, korhadásnak és minden efféle romlásnak s így technikai czélokra is sokkal alkalmasabb a nyári vágású fánál, a következő érdekes megjegyzéseket küldötte be hozzánk Maderspach Viktor tagtársunk Petrozsényből.

A vasutaknál már régóta, és újabb időben nálunk is, meggyőződtek arról, hogy a tölgyfa talpak (szlipper) csak akkor használhatók, ha télen vágattak; magam pedig mindennap tapasztalom, hogy a télen vágott luczfenyő sokkal tartósabb.

Kétkedem azonban, hogy ennek oka csakis a szárításban rejlik, s azt hiszem, hogy ennek más okai vannak. Ha téli és nyári fa egyenlően szárítottatik, a téli fa mindig nehezebb, továbbá a nyári fa sokkal jobban ég, a mi physikai különbségre mutat. A nyári fa sokkal erősebben reped, mely repedésekbe a nedvesség könnyebben behat és a fa korhadását könnyíti. A nagyobb tartósnágnak az oka az lesz, hogy a tél-idején (helyesebben a nedv keringés idején kivül) vágott fában a nedv működését már bevégezte és a faszemek falait megszilárdította; a nyári vágásban pedig, hol a nedv keringése és működése erőszakosan meggátoltatott,

ez a lágyoldalú sejtfalak közt visszartartva, ott chemiai bomlásnak indul, mely az egész fatomeg rothadását megindítja és okozza.

Minden esetre nagyon hasznos volna, ha a különböző időkben vágott fák faszajtjai chemiailag és különösen górcsóvel pontosan megvizsgáltatnának; mert most csakis vélekedni lehet affelől, mi az oka annak, hogy a téli fa tartósabb?

Hogy a fővárosi építkezéseknél annyi rősz fát használnak, az igen káros ugyan, de bajosan lesz kikerülhető mindaddig, míg a fákat nagyobbára tutajokon szállítják. Mert ha ez téli vágás volna is, ama pár év alatt míg az erdőben, a Vágon és a Dunán hever, mégis korhadásnak indul. A fenyőfát — tekintetbe sem véve azt, hogy északi zord vidékeken bajos télen fát vágatni — azért vágják majdnem kivétel nélkül nyáron, mert akkor a törzsök hántása nagyon könnyen megy, a fa hamar kiszárad és sokkal könnyebb lesz mint a téli fa.

A télen vágott fa tehát többbe kerül, és, minthogy eddig a vevő különbséget nem tett, s a téli fát nem kereste és nem is fizette jobban, senki sem igyekezett tartósabb fát termelni.

A hol a fának nagyobb az értéke, úgy tapasztalom, hogy ott, a mióta vasútak léteznek, a tutajozás nagyon csökkent, és csak a hibás faárúk szállítattnak vízen; a jó fát télen vágják

és vasúton szállítják rendeltetése helyére, például az Etsch, Dráva és a Schwarzwald vidékein. MADERSPACH.

(11.) KÁTRÁNYGYÜRÜK ALKALMAZÁSA FIATAL CSEMETÉKEN. — Tókos Sándor tagtársunk, vajasdi reform. lelkész leveléből átveszszük a következő érdekes részleteket:

Mintegy 16 év előtt gyümölcsöst akarván készíteni, e célra 2 hold területű füzeskertjét szemelte ki, melyet a patak több kanyarulatban szeldel keresztül. Talaja iszapos televény-föld volt, a nélkül hogy túl nedves lett volna. A fűzfák nagy, ötven vedres hordó nagyságú vén törzsek voltak s odvaikban milliányi nagy fekete és sárga hangyák tanyáztak. — Miután a patakot szabályozta, a vén fűzfákat tövestől kirtotta, a talajt megtrágyázta és jó mélyen fölászta, — a következő tavasszal oltványokkal ültette be a területet. Csemetéi a kövér földben dúsan hajtottak, de csakhamar rajtuk törtek a hangyák, melyek a faodvakból kiűzve, most az oltványok tövében készítették bolyaikat s a csemetékre felmászva, a legszebb hajtásokat pusztították el; sőt még ugyanazon nyár folytán a fácskákon kívül tönkretették az egész terület káposzta ültetését is, a kövér palánták száráról a húsos részt teljesen lerágván

Sok próba után a következő tavasszal „újra beültettem a kertet oltványokkal, s okulva a múlton, a hangyák ellen minden egyes oltványt, valamint a támkaróját is, a földtől pár arasznyira, 6 hüvelyk széles kátrány-gyűrűvel láttam el s

nagy örömmel néztem, miként ragad bele s vész oda egy-egy hangya, míg a többi visszatérni kénytelen. Hogy pedig bolyaikat se készíthessék fácskám tövéhez, egy jó barátom ajánlatára, paradicsomalma plántákat ültettem a fácskák körül, a többi tért pedig répával vetettem be; s ime, itt is nagy örömmel tapasztalom, hogy hangyáim a paradicsom alma szagát ki nem állhatva, kezdenek a világba menni. — A hangyáktól ily módon szerencsésen megszabadulván, várom oltványaim fejlődését. De ime, azok oly silányul hajtának, akár hány ki se hajt, s a melyik kihajt is, nagyon sinlődik! *Vigre mindenik a kátránygyűrűn alól gyenge vízajtásokat hajt, a kánikula folytán pedig a kátránygyűrűn felül majd mindenik elhal.*“

„Megvizsgálva kátránygyűrűs fáimat azt találtam, hogy a nap heve által higan felolvasztott kátrány, a fa héjának porusain beszívódott és így a fát megmérgezte. — Eme tapasztalásaim után a kátránygyűrűzést határozottan kárhoztatom; mert a Dr. Horváth Géza úr által (az aprilisi, 80-ik füzetben) ajánlott módon a bekent szőlőtől egész bizonyossággal még azon nyár folytában meg fogja ölni.“*

* Tisztelt tagtársunk megjegyzései igen figyelemre méltók, de minthogy kísérletileg nem vizsgálta meg, vajjon csakugyan egyedül a kátránygyűrű befolyása okozta-e, hogy a fölötte való részek elhaltak; s az sem levén kimutatva, hogy a fákat valósággal a kátrány mérgezte-e meg, az által, hogy a „nedvek feljebb jutását egészen elzárta“ — ennél fogva a határozott vélemény-nyilvánítás előtt igen érdekes és szükséges lenne, ha ez irányban még újabb, beható kísérletek tétetnének. ROVATVEZETŐ.

K Ü J Ö N F É L É K.

(6.) A TUDOMÁNYOS ESZKÖZÖK KIÁLLÍTÁSA LONDONBAN nem nyitattik meg április 1-én, mint eredetileg tervezve volt, hanem csak május 1-én. E halasztás, mint a Nature írja, a váratlan nagy részvétnek tulajdonítandó. Maga Németország több mint 2500 tárgyat küld a kiállításra, köztük rendkívüli becsűeket. Franciaország gyönyörű tárgyakat küldött ugyan, mégis egészben véve szegényen lesz bemutatva. Az olaszok a florenczi szertárunknak minden kincsét, köztük Galilei távcsöveit is elfogják küldeni. Reméljük, hogy a juniusi füzetben részleteket is terjesztünk olvasóink elé.

(7.) DARWIN Charles, a „fajok eredetének“ nagynevű szerzője, előhaladott kora daczára, még mindig serény munkása a tudománynak. A múlt év folytán két nagybecsű műve látott napvilágot, a „rovarevő növényekről“ és a „kúszó növényekről,“ s jelenleg Murray londoni kiadó már ismét egy új művét jelenti, mely még e nyár folytán kikerül a sajtó alól. E könyvében a növények kereszteződésére és öntermékenyítésére vonatkozó vizsgálatait fogja tárgyalni az ezen irányban más tudósok kutatásaiból származó eredményekkel együtt; könyvének czíme: „On the results of cross and self-fertilisation in the vegetable kingdom.“

TÁRSULATI ÜGYEK.

Jegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XXXIV. V Á L A S Z T M Á N Y I Ü L É S

1876 január 12-ikén.

Elnök: BALOGH KÁLMÁN, később THAN KÁROLY.

A földművelési miniszterium értesíti a társulatot, hogy a káros rovarok ismertetését és irtását tárgyzandó munkára a társulat ajánlata értelmében hirdette ki a pályázatot. — Öröndetes tudomásul vétetik. (A pályahirdetés megjelent a 77-ik füzet 38-ik lapján.)

P u l s z k y Ferencz, nemz. muzeumi igazgató értesíti a társulatot, hogy számos természettudományi és matematikai munka kettős példányaiból a muzeum könyvtára méltányos áron átadná a nálunk hiányzó és megszerzésre kijelölendő műveket. — A könyvtárnok utasítatik, hogy a nemz. muzeum könyvtár-őrével ez ügyben mielőbb értekezzenek.

Ez után megállapítatnak a közgyűlésen 1876-ra kihirdetendő pályázatok s több folyó ügy elintézése után a vizsgáló bizottságok tesznek jelentést működésükről:

1. D a p s y László és L e n g y e l Béla a pénztárat teljesebben rendben találták minden számadásokkal egyetemben.

— Tudomásul vétetik s a közgyűlésnek fog jelentetni.

2. Dr. Bene, B. Eötvös és Somogyi Rudolf írásbeli jelentést terjesztenek elő a könyvtár megvizsgálásáról (l. a közgyűlés jegyzőkönyvében, a 78-ik füzet 90-ik lapján), melynek meghallgatása után a választmány jelentéseket tudomásul veszi; H e l l e r Á g o s t könyvtárnok úrnak pedig, a könyvtár újra rendezése körül kifejtett nagybecsű fáradozásaiért *a mai vdl. ülés jegyzőkönyvében egyhangúlag köszönetet szavaz.*

Ezek után a választmány megállapítja a közgyűlésnek megválasztásra ajánlandó választmányi tagok névsorát.

Petrovits Gyula és Hofmann Károly ajánlják C o t t a B e r n h a r d tanár urat külföldi levelező tagul. — A közgyűlés elé fog terjesztetni.

Ezzel kapcsolatban indítványozza a titkár, hogy azon külföldi tudósok, kiknek munkáját társulatunk a könyvkiadó vállalat első cyklusában kiadta, mint oly

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.